
[2014-25 i 26-RE](#)

CAUSA 2014-25 i 26-RE

(Chong Coronado i Chong De León c/ Principat d'Andorra)

Sentència del Tribunal Constitucional del 19-1-2015 relativa al recurs d'empara 2014-25 i 26-RE

Números de registre: 360-2014 i 370-2014. Recursos d'empara

Sentència del 19 de gener del 2015

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 18 de juliol del 2014, per la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong Coronado, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 16 de maig del 2014 i del 26 de juny del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia per una presumpta vulneració del dret fonamental a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret fonamental esmentat, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que reposi a la part recurrent en la plenitud del seu dret mitjançant l'adopció de les mesures necessàries;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 22 de juliol del 2014, per la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong De León, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 16 de maig del 2014 i del 26 de juny del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia per una presumpta vulneració dels drets fonamentals a la jurisdicció, a la defensa, a ser informat de l'acusació i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució i atès que demana al Tribunal Constitucional que anul·li les resolucions objecte de recurs, que declari la vulneració dels drets fonamentals esmentats, que anul·li les actuacions sumarians practicades en el marc de la causa penal núm. TC-009-4/11 i que declari la retroacció d'aquest procediment al moment en què es va produir aquesta vulneració;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vistos els informes respectius del Ministeri Fiscal de l'11 de setembre del 2014 i del 19 de setembre

del mateix any;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 17 de novembre del 2014, que va acumular les causes 2014-25-RE i 2014-26-RE en una de sola i que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, la causa 2014-25 i 26-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 4 de desembre del 2014, per la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong Coronado;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 16 de desembre del 2014, per la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong De León;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

El 2 d'abril del 2014, mitjançant sentència, el Tribunal de Corts va condemnar els Srs. Ernesto Emilio Chong De León i Ernesto Emilio Chong Coronado, ambdós en rebel·lia processal, com a responsables penalment en concepte d'autors, del delictes major de blanqueig de diners mitjançant grup organitzat, a la pena de 5 anys de presó dels quals 3 de fermes i la resta condicional, al pagament d'una multa de 600.000,00 € i a l'expulsió del Principat per un període de 20 anys, així com al pagament solidari de les despeses processals causades.

El Tribunal de Corts va acordar igualment el comís dels béns i dels diners intervinguts, així com els seus interessos i productes.

Segon

Les representacions processals respectives dels condemnats van presentar sengles recursos d'apel·lació contra la sentència del Tribunal de Corts i, el 16 de maig del 2014, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què acordava la inadmissió d'aquests recursos d'apel·lació amb la imposició de les costes causades en aquella instància. Efectivament, la Sala Penal destaca que l'article 247 del Codi de procediment penal vigent disposa "*Contra la sentència dictada en rebel·lia, el condemnat pot interposar recurs d'audiència, sempre que concorrin els requisits següents: 1. Que es presenti o sigui trobat; 2. Que el recurs s'interposi dins el termini de 15 dies a comptar del lliurament personal de la còpia de la sentència. En tot cas s'ha d'informar el rebel del dret a aquest recurs.*"

La sentència mateixa del Tribunal de Corts pronuncia la possibilitat del recurs d'audiència. Aquesta sentència va ser notificada per edicte del Tribunal de Corts, el 7 d'abril del 2014.

Tercer

Les representacions processals respectives dels condemnats van interposar, aleshores, sengles incidents de nul·litat d'actuacions en què consideren que s'ha vulnerat l'article 10.2 de la Constitució i, a més, demanen l'obertura davant el Tribunal Constitucional, d'un procés incidental d'inconstitucionalitat en relació amb els articles 196.1 i 247 del Codi de procediment penal.

Quart

El 26 de juny del 2014, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què, després d'acumular els incidents de nul·litat d'actuacions esmentats els desestima.

De manera substancial, la Sala Penal va declarar que s'havia hagut de pronunciar en relació amb un recurs d'apel·lació i no sobre un recurs d'audiència, "*que en data d'avui encara no ha estat interposat, no tenint el poder, aquesta Sala, de pronunciar-se, en l'exercici de la seva funció jurisdiccional i en aquest estadi del procediment, sobre la constitucionalitat de les disposicions de l'article 247 del Codi de Procediment Penal. Aquesta qüestió es podria plantejar si els acusats formulen recurs d'audiència, davant la jurisdicció de primera instància competent per a conèixer la causa.*"

Cinquè

El 18 de juliol del 2014, la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong Coronado, i, el 22 de juliol del mateix any, la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong De León, van interposar sengles recursos d'empara contra els autes del 16 de maig del 2014 i del 26 de juny del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia per una presumpta vulneració del dret fonamental a la jurisdicció, en diversos dels seus vessants, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets fonamentals al·legats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que reposi als recurrents en la plenitud dels seus drets mitjançant l'adopció de les mesures necessàries.

Els escrits dels recurrents contenen al·legacions similars en relació amb la possibilitat de presentar el recurs d'apel·lació contra la sentència de la primera instància. Tanmateix, el Sr. Ernesto Emilio Chong De León addueix unes argumentacions que li són pròpies.

Així doncs pel que fa a aquest darrer, la seva representació lletrada destaca que la notificació al lletrat hauria de tenir, d'acord amb l'article 186 del Codi de procediment penal, tots els efectes que permetin al client poder defensar-se i presentar un recurs d'apel·lació. Ara bé, la justícia ordinària considera que els recurrents van ser notificats mitjançant edicte, en aquesta causa aquest recurrent no està en parador desconegut, sinó que resideix a Panamà en una adreça coneguda i s'hagués hagut de notificar la sentència mitjançant una comissió rogatòria. Aquests arguments no van ser contestats per l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, cosa que vulnera el principi de congruència i els drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut.

Aquesta representació processal destaca també que el Sr. Ernesto Emilio Chong De León va ser objecte d'una mesura de presó provisional i es va oposar a aquesta mesura però sense comparèixer, ja que es considera innocent. Aquesta circumstància no pot minvar els seus drets a la jurisdicció, a la defensa ni al recurs.

Pel que fa a la vulneració dels recurrents al dret a formular recurs, ambdues representacions processals manifesten que l'aplicació de l'article 247 del Codi de procediment penal, que estableix la interposició d'un recurs d'audiència, imposa als recurrents una càrrega desproporcionada, o sigui el compliment d'una mesura de privació de llibertat, per poder exercir el seu dret al recurs. Per aquest motiu, s'havia sol·licitat al Tribunal Superior de Justícia la presentació d'un procés incidental davant el Tribunal Constitucional per dirimir aquest punt. Tanmateix, el Tribunal Superior de Justícia no es va pronunciar en relació amb aquesta petició.

Els recurrents al·leguen que el Tribunal Constitucional ha considerat que el dret d'accés a la justícia és el fonament de tota la resta de drets que protegeix el dret fonamental a la protecció judicial i sense indefensió. El Tribunal Constitucional ha de permetre als recurrents presentar un recurs d'apel·lació sense haver de presentar-se físicament davant la jurisdicció ordinària, en cas contrari la resta de drets esdevindrien inútils.

En aquest sentit s'ha pronunciat en diverses ocasions el Tribunal Europeu dels Drets Humans, vegeu per exemple la causa Papon c/ França del 25 de juliol del 2002, la causa Omar i Guérin c/ França del 29 de juliol de 1998, la causa Goth c/ França del 16 de maig del 2002. Casos tots comparables a la situació actual dels recurrents.

Sisè

L'11 de setembre del 2014 i el 19 de setembre del mateix any, el Ministeri Fiscal va presentar els informes corresponents als recursos 2014-25-RE i 2014-26-RE respectivament. En aquests escrits manifesta, en primer lloc, que no s'han acomplert les condicions establertes a l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional pel que fa a l'esgotament previ de tots els remeis a l'abast del recurrent per defensar el seu dret, ja que en lloc de presentar un recurs d'apel·lació, allò que haguessin hagut de presentar els recurrents era un recurs d'audiència. Per consegüent, considera encertades les resolucions del Tribunal Superior de Justícia en què s'inadmet a tràmit el recurs d'apel·lació per no ser procedent i en què s'exposa de manera clara que no correspon a la Sala pronunciar-se sobre un recurs d'audiència que no ha estat interposat, podent-se únicament plantejar la qüestió relativa al risc d'estar detingut en espera de la sentència que recaigui sobre el recurs d'audiència.

Pel que fa a la decisió de no plantejar un procediment incidental sobre la constitucionalitat dels articles d'aplicació a aquest supòsit, el Ministeri Fiscal recorda la jurisprudència del Tribunal Constitucional mateix sobre un recurs d'empara formulat per idèntiques raons i en què es va considerar que mancava de contingut constitucional (veg. l'aute del 14 de març del 2000 i l'aute que resolva la súplica del 7 d'abril del 2000, recaiguts en la causa 2000-1-RE).

Pel que fa al fons, el Ministeri Fiscal recorda que el recurs d'audiència per la seva naturalesa i finalitat exigeix la presència del recurrent a fi de poder ser escoltat pel Tribunal. Aquesta exigència no és una càrrega desmesurada, sinó un requisit consubstancial a la naturalesa mateixa del recurs i s'ha de reiterar que el Codi de procediment penal (article 250 *in fine*) permet la suspensió total o parcial de l'execució de la sentència dictada en rebel·lia mentre no es resolgui el recurs d'audiència

ateses les circumstàncies concurrents, cas que difereix dels supòsits citats del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

Per tant, la inadmissió del recurs d'apel·lació no és contrària a la norma processal, ni a la finalitat recercada, ja que el recurs d'audiència mateix garanteix la contradicció de la persona condemnada en les dues instàncies i permet l'aportació de les proves que aquesta consideri escaients en la celebració de la vista oral, obrint-se, aleshores, la possibilitat de plantejar el recurs d'apel·lació. El Tribunal Superior de Justícia s'ha limitat a aplicar la legislació vigent, que no tan sols no lesiona el dret al recurs en matèria penal, sinó que li atorga una doble possibilitat de revisió de la sentència condemnatòria.

Pel que fa a l'al·legació exclusiva del Sr. Ernesto Emilio Chong De León sobre la incongruència omissiva del Tribunal Superior de Justícia per no haver contestat punts del seu escrit, el Ministeri Fiscal manifesta que el Tribunal Superior de Justícia va respondre en funció de la seva competència i va indicar al recurrent com havia de procedir. Sobre aquest recurrent destaca que no ha estat a disposició dels òrgans jurisdiccionals andorrans, que es van haver de lliurar comissions rogatòries a Panamà per tal d'intentar que prestés declaració, motius que van dur al batlle instructor a acordar la seva situació de presó provisional. Afegeix, que no es pot considerar la vulneració dels drets al·legats per manca de notificació, ja que el recurrent ha conegut plenament les resolucions dictades, ja sigui per mitjà de les notificacions edictals, ja sigui per aquelles que es van practicar a través de la seva representació processal, motius pels quals ha de decaure la integralitat de les seves pretensions, ja que no s'ha produït, per tant, cap indefensió material.

Setè

El 17 de novembre del 2014, el Tribunal Constitucional va acordar acumular els recursos d'empara 2014-25-RE i 2014-26-RE, va admetre a tràmit aquesta causa, sense efectes suspensius, i la va trametre a les parts recurrents per tal que presentessin les al·legacions que estimessin pertinents.

Vuitè

El 4 de desembre del 2014, la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong Coronado va presentar un escrit d'al·legacions en què s'oposa al contingut de l'informe del Ministeri Fiscal i dóna per reproduïdes les al·legacions, manifestacions i raonaments expressats en el seu escrit d'empara.

Novè

El 16 de desembre del 2014, la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong De León va presentar un escrit d'al·legacions en què s'oposa a l'informe del Ministeri Fiscal, es manifesta totalment d'acord amb el contingut de l'escrit de recurs d'empara presentat pel Sr. Ernesto Emilio Chong Coronado i reitera que l'exercici dels seus drets ve condicionat per una càrrega real i desproporcionada, és a dir, en el compliment d'una mesura preventiva de privació de llibertat, en contradicció amb la seva innocència, la qual s'ha de presumir.

Desè

El 22 de desembre del 2014, el Ministeri Fiscal, el 13 de gener del 2015, la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong De León, i, el 16 de gener del mateix any, la representació processal del Sr. Ernesto Emilio Chong Coronado van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

El Sr. Ernesto Emilio Chong De León i el seu fill, el Sr. Ernesto Emilio Chong Coronado, van presentar sengles recursos d'empara davant el Tribunal Constitucional.

Amb tot, com es desprèn dels antecedents, la condemna és la mateixa, els fets dels quals es tracta són els mateixos i, salvat alguna excepció, les al·legacions adduïdes són les mateixes. Si bé el Ministeri Fiscal ha presentat dos informes separats, un per cada causa, les seves conclusions són idèntiques.

En aquestes condicions és convenient acumular els dos recursos en un de sol, per tal de pronunciar-se mitjançant una mateixa decisió.

Segon

D'acord amb les disposicions de l'article 247 del Codi actual de procediment penal:

"Contra la sentència dictada en rebel·lia, el condemnat pot interposar recurs d'audiència, sempre que concorrin els requisits següents:

- 1. Que es presenti o sigui trobat.*
- 2. Que el recurs s'interposi dins el termini de 15 dies a comptar del lliurament personal de la còpia de la sentència.*

En tot cas s'ha d'informar el rebel del dret a aquest recurs."

D'acord amb la Llei, és clar que en matèria de rebel·lia processal la via oberta a la persona interessada és el recurs d'audiència i no, si més no en un primer temps, l'apel·lació davant el Tribunal Superior de Justícia.

Sobre aquest principi, això no està impugnat pels recurrents que destaquen que: *"Havent-se dictat la Sentència del M.I. Tribunal de Corts en rebel·lia l'article 196.1 de la Llei qualificada de modificació del Codi de procediment penal de data 10 de desembre de 1998 no permet al meu defensat presentar recurs d'apel·lació."*

Pel que fa a les disposicions legislatives, en concret del procediment penal, hem de recordar que d'acord amb una jurisprudència constant d'aquest Tribunal, la interpretació i l'aplicació de les normes

de procediment corresponen de manera exclusiva als jutges i als tribunals de la jurisdicció ordinària. Aquesta qüestió només pren una dimensió constitucional en certs supòsits particulars, per exemple, quan la decisió de la jurisdicció ordinària és arbitrària, en el sentit de lògicament o de jurídicament irraonable (veg. p. ex. la sentència del 7 d'octubre del 2013, recaiguda en la causa 2013-9 i 13-RE).

La qüestió que planteja aquest recurs d'empara rau en saber, si pel fet de desestimar, primer, els recursos d'apel·lació i, després, els incidents de nul·litat d'actuacions dels recurrents, fonamentant-se en les disposicions de procediment penal que acabem de citar, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar unes resolucions no arbitràries, que no correspon al Tribunal Constitucional censurar, o si va dictar unes resolucions que presentarien, lògicament o jurídicament, un caràcter no raonable que atorgaria una dimensió constitucional a aquesta qüestió.

Aquesta és l'opinió dels recurrents que consideren que l'aute del 16 de maig del 2014 i l'aute del 26 de juny del mateix any, dictats pel Tribunal Superior de Justícia vulneren els seus drets constitucionals a la jurisdicció, a la defensa i al procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Tercer

Per recolzar els seus escrits d'empara els recurrents al·leguen essencialment el següent:

- atès que els recurrents no es trobaven "*en parador desconegut al Principat*" la notificació per edicte (el 7 d'abril del 2014) de la sentència del Tribunal de Corts del 2 d'abril del 2014 infringiria les disposicions de l'article 186 del Codi de procediment penal. Per consegüent, no es pot considerar que aquesta sentència hagi estat vàlidament notificada, cosa que implicaria la vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa, al procés degut i al recurs;
- que no poden acomplir el requisit, establert a l'article 247 del Codi de procediment penal, de presentar-se davant la justícia andorrana per interposar el seu recurs d'audiència, ja que la seva condemna de presó provisional podria implicar el risc de ser privats de la seva llibertat de manera injustificada, ja que es consideren "*absolutament innocents*";
- que, pel fet de fonamentar-se en l'article 247 esmentat per concloure que a manca del recurs d'audiència l'apel·lació dels recurrents era inadmissible a tràmit, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia desconixeria l'abast de la seva representació lletrada impeding que aquesta, mitjançant un recurs d'apel·lació, pugui assegurar plenament la seva defensa i el seu dret a la jurisdicció;
- que, a més, les decisions de la Sala Penal contradirien la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans en casos similars;
- i que pel fet de no pronunciar-se sobre la seva demanda de presentació d'una qüestió incidental sobre la constitucionalitat dels articles 196 i 247 del Codi de procediment penal, les decisions de la Sala Penal contenen una incongruència omissiva.

Cal examinar, doncs, aquestes al·legacions.

Quart

L'article 186 del Codi de procediment penal preveu la notificació de les sentències per edictes en el cas de "*persones en parador desconegut al Principat*". En aquesta causa, es va procedir a la notificació per edictes quan, segons el parer dels recurrents, la seva adreça a Panamà era coneguda i no es trobaven en parador desconegut ni al Principat, ni fora del Principat.

Segons el seu parer, la utilització d'aquesta fórmula de l'edecte en un cas que no està previst per la Llei vulnera els seus drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut.

En realitat aquest no ha estat el cas.

Si tenim en compte les normes de procediment, no únicament des d'un punt de vista formal, sinó des de la seva raó de ser, de la seva finalitat, què succeeix amb la notificació de les decisions de justícia?

A Andorra, com en qualsevol altre règim processal, la notificació té essencialment per finalitat, d'una banda, fer saber a l'interessat la decisió de justícia que l'afecta i els motius que la fonamenten (això per poder analitzar-los, apreciar-los i, eventualment, impugnar-los), i, d'altra banda, provocar l'inici del còmput dels terminis per tal, si s'escau, d'exercir les vies de recurs susceptibles de ser posades en pràctica contra la decisió que acaba de conèixer.

A manca de notificació hi ha, efectivament, una vulneració dels drets a la defensa, a la jurisdicció i a un procés degut.

Tanmateix, aquest no és el cas en aquesta causa. Certament, la sentència objecte de l'edecte també va ser notificada, com ho precisen ells mateixos en el recurs d'empara, als lletrats dels recurrents, i manifestament, va ser ràpidament i clarament duta al seu coneixement, ja que el 17 d'abril següent van interposar els recursos d'apel·lació.

Per consegüent, de fet, no ens trobem davant una vulneració dels drets esmentats.

Aquesta al·legació, per tant, no pot prosperar.

Cinquè

Que uns justiciables condemnats per un delictes major per un tribunal imparcial predeterminat per la llei pretenguin recórrer aquesta decisió, dispensant-se de respectar la Llei processal, perquè, per part seva, es consideren absolutament innocents, ha de ser considerat per si mateix com un argument inadmissible a tràmit.

És a la Justícia i no al justiciable a qui correspon decidir sobre la culpabilitat o l'absència de culpabilitat d'aquest.

Per tant, és a títol molt subsidiari que assenyalarem que si en aquesta causa els escrits presentats pels recurrents davant el Tribunal de Corts desenvolupaven una argumentació que tendia a establir que l'origen dels fons dipositats per ells a Andbank, SA provenia de "*relacions professionals totalment legals*", la sentència del 2 d'abril del 2014, va desestimar aquesta argumentació sobre la base d'una relació dels fets particularment detallada i argumentada que, si bé pot no convèncer els recurrents, no pot de cap manera ser qualificada d'il·lògica o d'arbitrària.

Aquest argument també ha de ser descartat.

Sisè

Ens hem de demanar si pel fet que la decisió sobre la culpabilitat o la no culpabilitat dels recurrents no depèn de la seva pròpia apreciació, sinó de la del jutge, i aquest, atesos els indicis continguts en els autes, va estimar necessari decretar la presó provisional, existiria en aquest punt un element de naturalesa a justificar que, per excepció, els recurrents es poguessin sostreure a les normes de procediment penal, de les quals deriva el seu cas, i poder, aleshores, interposar un recurs d'apel·lació davant el Tribunal Superior de Justícia?

Aquesta és la solució que proposa l'advocat del Sr. Chong De Léon, el qual addueix que les decisions que declaren la inadmissió a tràmit de l'apel·lació, d'acord amb les disposicions de l'article 247 del Codi de procediment penal, limitarien de manera indeguda "*l'abast de les actuacions de la representació lletrada*" d'aquest recurrent.

Efectivament, s'al·lega que la notificació de la sentència a l'advocat hauria de tenir per conseqüència permetre als recurrents "*a través de la seva representació lletrada, poder defensar-se i presentar el recurs d'apel·lació*". Ara bé, també segons el parer d'aquesta part, l'aute del 26 de juny del 2014, "*diu molt clarament que la única via que podria permetre al meu principal d'oposar-se a la Sentència de primera instància és formular, en primer lloc, un recurs d'audiència*", cosa que impedeix l'exercici de l'apel·lació dels condemnats en primera instància a través de la seva representació lletrada.

La desestimació de l'apel·lació i de l'incident de nul·litat d'actuacions sobre la base de l'article 247 esmentat vulneraria, per tant, els drets a la jurisdicció i a la defensa.

Això seria així, perquè els interessats no podrien acomplir les disposicions de l'article 247.1, i, per tant, no podrien formular el recurs d'audiència previ i necessari per poder interposar el recurs d'apel·lació en la mesura en què aquest text exigeix per a l'acceptació d'aquest recurs, que el recurrent "*es presenti*."

Aquesta exigència seria de realització impossible, ja que equivaldria a condicionar l'exercici dels drets a la jurisdicció i a la defensa "*a una carga desproporcionada, o sigui al compliment d'una mesura preventiva de privació de llibertat, en contradicció amb la seva innocència, que s'ha de presumir*."

Pel que fa al darrer apartat d'aquesta al·legació, destacant que els escrits dels recurrents fan referència en diverses ocasions a la seva condemna de presó preventiva, aquest argument és sorprenent. Efectivament, només cal fer referència al dret comparat per constatar que, salvat algunes excepcions, la majoria dels règims de procediment penal dels Estats democràtics empen fórmules qualificades ja sigui de presó preventiva, ja sigui de detenció provisional, sense que s'hagi considerat mai, si més no des d'un punt de vista estrictament jurídic, que aquests procediments vulnerin el principi de la presumpció d'innocència.

Sobre el fet que els recurrents considerin que l'obligació del condemnat en rebel·lia de presentar-se davant la Justícia és constitutiva d'una càrrega desproporcionada, això no hauria de dispensar-los de tenir en compte que aquesta càrrega està establerta per la Llei i mentre sigui vigent, s'imposa al

jutge que no es pot pronunciar *contra legem* i que l'ha d'aplicar. Per tant, no es pot retreure a la jurisdicció ordinària haver aplicat l'article 247.1 del Codi de procediment penal.

Certament, correspon al rol de l'advocat curós amb els drets a la jurisdicció i a la defensa, interposar apel·lació en nom de les persones que representa, si s'escau, però en el marc de la llei i intentant exercir una apel·lació que el jutge de segona instància pugui estimar admissible a tràmit en el respecte estricte de la llei.

En aquest cas, pel fet que no s'havien respectat les exigències del Codi de procediment penal, l'apel·lació formulada pels recurrents era inadmissible a tràmit.

Novament, aquesta al·legació no és de naturalesa a poder prosperar.

Setè

Tanmateix, reforcen el seu argument afegint que allò que impugnen com una vulneració dels seus drets fonamentals ha estat sancionat pel Tribunal Europeu dels Drets Humans en casos similars.

A priori la referència a la vulneració de l'article 6.1 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals i a la jurisprudència europea en relació amb aquest punt, podria ser útil al jutge andorrà. Efectivament, és sabut que, si s'escau, els principis establerts per aquesta jurisprudència poden ser tinguts en compte per aquest Tribunal i aclarir les seves decisions.

En aquest cas, els recurrents invoquen, citant-la a bastament, una decisió del Tribunal Europeu dels Drets Humans (cas *Goth c/ França*) que fa referència a diverses decisions anteriors.

Nogensmenys, en realitat és forçar una mica les coses voler assimilar el cas dels recurrents a aquells que van ser objecte de la jurisprudència citada.

- Si els recurrents actuals en empara estan condemnats a presó provisional, és a dir a una mesura cautelar, és perquè el batlle instructor va extreure les conseqüències de llur propi comportament. Comportament que va consistir, a partir de la incoació del procediment, a sostreure's de l'acció de la justícia fugint a Panamà.

- Si com ho pretenen, haguessin tingut realment la intenció de cooperar amb la justícia andorrana, només depenia d'ells posar-se a la seva disposició. Això hagués permès, eventualment, al jutge no considerar indispensable una mesura cautelar de presó preventiva i, per consegüent, no decretar-la.

Aquesta situació divergeix sensiblement de les hipòtesis de llargues condemnes per crims (i no de presó a títol preventiu) que van condicionar les decisions del Tribunal Europeu dels Drets Humans i sobre les quals els recurrents es volen recolzar.

- Quant al fet que s'han escapolit de la justícia, els recurrents afirmen que si no haguessin pres aquesta precaució i si no persistissin en ella, en cas de comparèixer a la vista oral, estarien ara afectats "*per una mesura de privació de llibertat injusta, el que representa una carga desproporcionada en perjudici seu.*"

Si desatenem el qualificatiu "*injusta*" que només compromet l'opinió subjectiva dels recurrents, la noció del caràcter pretesament desproporcionat de la càrrega també fa referència a la jurisprudència

del Tribunal Europeu dels Drets Humans que recorda en el cas Omar i Guérin c/ França, que va tenir en compte que imposant al demandant constituir-se presoner, la Cort de Cassació francesa li imposava "*una càrrega desproporcionada*."

Aquí també, la situació dels recurrents no és assimilable a l'afer del qual va conèixer el Tribunal d'Estrasburg. La hipòtesi que havia d'examinar era la de l'obligació de constituir-se presoner per complir la pena de presó per la comissió d'un crim. Obligació que havia de respectar per tal de poder presentar un recurs de cassació.

Pel que fa als recurrents, no se'ls hi demana constituir-se presoners, però, d'acord amb les disposicions de l'article 247.1 citat, se'ls hi demana presentar-se. Certament, en dedueixen que necessàriament se'ls empresonaria, però és una deducció aventurada.

Efectivament, com ho recorda l'informe del Ministeri Fiscal, en aquest cas el risc d'empresonament no és cert, només potencial. Cal tenir en compte que si pel fet de la presència dels interessats i de la formulació del recurs d'audiència, el Tribunal de Corts hagués de pronunciar-se de nou, després d'haver-los condemnat en rebel·lia, tindria la facultat de "*ponderar la possibilitat de suspendre l'execució de la referida condemna*". Més precisament, tenint en compte el canvi de les circumstàncies i, per descomptat, dels mitjans presentats en relació amb aquest punt pels recurrents, podria, d'acord amb l'article 250 *in fine* del Codi de procediment penal, decidir la suspensió total o parcial de l'execució de la sentència dictada en rebel·lia mentre no es resolgui el recurs d'audiència.

Novament, cal considerar que el cas que es tracta ara no és assimilable als casos que van donar lloc a la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

- Podem encara observar una altra diferència que també és força significativa. El Tribunal Europeu dels Drets Humans va considerar que en les causes que havia d'examinar i que afectaven la Cort de Cassació francesa, l'exigència de la presència del justiciable per interposar el recurs era tant menys justificada com que "*el procediment davant la Cort de Cassació, davant la qual només es poden presentar al·legacions de Dret, és essencialment escrita*."

No és el cas del Tribunal de Corts davant el qual el procediment és essencialment oral i no limita el demandant a només invocar arguments de Dret.

En definitiva, només podem concloure a l'absència de similitud entre aquest cas i aquells casos que van donar lloc a la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans i que els recurrents pretenen aportar per fonamentar les seves al·legacions. Sobre aquest punt també, les seves al·legacions han de ser rebutjades.

Vuitè

A més de la sèrie d'arguments que s'acaben d'examinar, allò que els recurrents en empara essencialment impugnen és en realitat l'article 247 del Codi de procediment penal i, en particular, l'obligació que imposa a aquell que vol interposar un recurs d'apel·lació contra una sentència dictada en rebel·lia de presentar-se.

Si els recurrents consideren que l'aplicació mateixa d'aquesta disposició du a la vulneració dels drets constitucionals a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, allò que impugnen és la seva constitucionalitat.

Els recurrents van intentar que el jutge constitucional pogués pronunciar-se en relació amb aquest punt, ja que en l'incident de nul·litat d'actuacions, van demanar a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia presentar una "acció d'inconstitucionalitat dels esmentats preceptes davant el Tribunal Constitucional", d'acord amb els articles 53.1 i 53.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Aquesta petició hagués pogut ser susceptible de ser duta a terme, mitjançant l'apreciació discrecional del jutge ordinari pel que fa a la realitat de la inconstitucionalitat adduïda, si aquest jutge ordinari hagués hagut de conèixer d'un recurs admissible a tràmit. Com que aquest no va ser el cas per les raons que s'acaben d'exposar, és de manera vana que els recurrents formulen un greuge d'incongruència omissiva per part de la Sala Penal. Efectivament, a partir del moment en què la Sala Penal només hagués pogut pronunciar-se en apel·lació contra una decisió dictada després del recurs d'audiència i com que aquest recurs no es va formular, l'apel·lació presentada mancava d'objecte, era inadmissible a tràmit i no havia de ser examinada. En aquestes condicions, evidentment, no podia presentar l'acció d'inconstitucionalitat demanada.

L'al·legació relativa a una incongruència omissiva també ha de ser, per consegüent, desestimada.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Desestimar els recursos d'empara presentats pels Srs. Ernesto Emilio Chong Coronado i Ernesto Emilio Chong De León.

Segon

Declarar que no s'han vulnerat els drets fonamentals al·legats.

Tercer

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a les representacions processals respectives dels Srs. Ernesto Emilio Chong Coronado i Ernesto Emilio Chong De León, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 19 de gener del 2015.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Vicepresident

Isidre Molas Batllori

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat